

DOI: [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2023.52\(2\).94-109](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2023.52(2).94-109)

УДК 69:658.5

Г. М. Колісник,

професор кафедри обліку і аудиту

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1417-6608>

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

ОБГРУНТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ГРУНТІ ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена обґрунтуванню концептуальних засад удосконаленню системи управління стратегічними витратами підприємства на ґрунті державно-приватного партнерства з позиції нормативно-правового поля. Обґрунтування можливостей ефективного державного регулювання витратами підприємницького сектору та визначення конкретних об'єктів цілеспрямованого впливу з боку держави та способів його здійснення, дає можливість визначити структуру підприємницького сектору економіки за критерієм фактору концентрації витрат. З позиції підприємства, управління витратами є однією з найважливіших складових частин процесу управління підприємством. Визначено, що призначення обліково-аналітичної системи – це формування інформації про всі аспекти, які пов'язані з існуючими та майбутніми витратами підприємства для ухвалення відповідних управлінських рішень стратегічного характеру, які вкладено у оптимізацію витрат діяльності підприємства. Представлено процес обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління витратами підприємства. З'ясовано принципи управління витратами підприємства. З'ясовано, що метою управління витратами є забезпечення провадження на підприємстві єдиної економічної політики щодо планування, визначення, аналізу та контролю господарсько-операційної діяльності підприємств, забезпечення раціонального використання фінансових, трудових та матеріальних та інвестиційних ресурсів, застосування високоефективних технологій, визначення шляхів підвищення ефективності виробництва шляхом оптимізації витрат та посилення контролю над виробництвом тощо. Запропоновано відмінності між випереджаючими індикаторами факторів майбутньої ефективності і відстроченими індикаторами результатів діяльності. Поведено, що дієвість та ефективність механізму державно-приватного партнерства залежить від відповідного нормативно-правового середовища, а регулювання механізму державно-приватного партнерства має бути спрямоване на формування сприятливого економічного та

управлінського середовища з метою ефективного функціонування економіки країни під час військового стану. Розглянуто на законодавчому рівні питання забезпечення обліку витрат підприємства, а необхідність впровадження управління витратами доведено на практиці. Доведено, що державне регулювання в системі управління витратами має бути націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємницького сектору.

Ключові слова: *система управління витратами, удосконалення системи управління стратегічними витратами, державне регулювання в системі управління витратами, механізм державо-приватного партнерства.*

Постановка проблеми. Впровадження практики державного регулювання витратами підприємництва має сприяти створенню системи ефективного державного управління. Однак, сьогодні Україна в умовах військового стану до цього повною мірою не готова. Адже, міністерства та відомства не завжди до кінця розуміють суть державного регулювання витратами підприємництва, що передбачає не просто реалізацію стратегії управління на підприємстві, а призведе до стабільного зростання валового внутрішнього продукту. Ця неготовність проявилася у двох аспектах – в неготовності самих державних структур до введення державного регулювання витратами підприємницьких структур і неготовності системи швидко адаптуватися до нововведень. Зокрема, жорсткі конкурентні умови українського ринку, недосконала структура витрат підприємств-виробників зумовлюють гостру необхідність формування повних, оперативних і достовірних інформаційної та аналітичної баз для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

В сучасних умовах господарювання результати роботи будь-якого підприємства, його конкурентоспроможність залежать від їхньої ефективності та обсягів понесених витрат. У повсякденній діяльності усі суб'єкти господарювання витрачають певні ресурси на виробництво, управління, збут, закупівлю тощо. Величина понесених витрат значною мірою визначає конкурентоспроможність та рентабельність продукції, а також ефективність виробничого-господарської діяльності господарюючих суб'єктів в кінцевому результаті. В умовах сьогодення одними із важливих питань системи управління підприємством є оцінка рівня витрат і пошук способів їх зниження та вивчення ринків збуту продукції (товарів, послуг) з метою отримання максимальної величини доходу.

Обґрунтування можливостей ефективного державного регулювання витратами підприємницького сектору та визначення конкретних об'єктів цілеспрямованого впливу з боку держави та способів його здійснення, що

дасть можливість визначити структуру підприємницького сектору економіки за критерієм фактору концентрації витрат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У сучасній економічній літературі наводяться різні концепції, інструменти і методи управління витратами, що детермінуються у відповідності з викликами регіонального, національного та глобального масштабів. Вирішення цієї проблеми, на наш погляд, передбачає необхідність переосмислення існуючої парадигми управління витратами з орієнтацією на нові моделі управління бізнес-процесами. Саме тому, сьогодні під час війни відносини органів державної влади та підприємницьких структур особливо в частині обліку та оподаткування, які останнім часом відбуваються у сферах підприємницької діяльності, держава створює несприятливі умови щодо ведення обліку витрат, оподаткування та звітності. Зокрема, в умовах військового стану спостерігалася концентрація влади для виконання першочергових завдань, бізнес є основним платником податків та основним виконавцем законодавства в сфері підприємництва. Податкове навантаження та адміністрування має бути ефективним, а кожна зміна законодавства в сфері підприємництва повинна обговорюватися з самими підприємцями.

Аналіз публікацій результатів наукових досліджень зарубіжних спеціалістів з питань обліку витрат, оподаткування та звітності, а відтак, стратегічного управління витратами та міжнародними науковими напрямками, свідчить про актуальність в розрізі удосконалення процедур, технологій, інструментів і методів. В сучасному світі спостерігається ріст інформатизації всіх сфер життя суспільства, в зв'язку з чим, особливо актуальність прибувають завдання підвищення якості інформації, використовуваної при прийнятті управлінських рішень будь-якого рівня і терміновості. З огляду на це, регулювання підприємництва відносин органів державної влади та підприємницьких структур є одним із пріоритетних завдань держави, яка, має застосовувати всебічні заходи регулюючого впливу, для того, щоб створювати сприятливі умови для розвитку бізнесу в інтересах суспільства і держави загалом, особливо, в умовах військового стану.

Мета дослідження Мета статті полягає у дослідженні удосконалення стратегічного управління витратами підприємницьких структур на ґрунті державно-приватного партнерства задля ефективної системи державного регулювання нормативно-правового поля підприємницького сектору України.

Методика. Необхідність впровадження інтегрованих стратегій щодо основної цільової функції державного регулювання підприємницьких структур обумовлюється особливостями об'єктів регулювання, проблемам їх розвитку та методами їх вирішення в умовах військового стану. Цифри свідчать про критичний стан підприємництва в Україні,

адже джерела та ресурси для покриття втрат і відновлення активності дуже обмежені [17]. Підтримка підприємництва є надважливим завданням для уряду України в умовах війни, адже бізнес – це основа економіки будь-якої країни. Подальший розвиток подій, які пов'язанні з підтримкою бізнесу в нашій країні, значною мірою будуть визначатися тим, як швидко відновиться економіка, наскільки буде ефективне регулювання державою в частині державно-приватного партнерства, не менш важливим буде і той факт, як буде організована міжнародна співпраця, і які будуть залученні кошти для відновлення та стимулювання розвитку бізнесу задля успішного функціонування економіки країни в цілому. Реалізація державного регулювання витратами підприємницького сектору є не менш важлива для економіки країни. Тому, використання державного регулювання витратами підприємництва надає змогу критично оцінити напрями витрачання коштів підприємств, а відтак здійснювати ефективне регулювання за допомогою методів та інструментів. Правильне застосування методів регулювання надає можливість досягнути відповідних результатів.

Вплив державного регулювання витратами підприємницького сектору надає можливість здійснювати оцінювання фінансового стану держави завдяки можливості маневрування наявними в її розпорядженні ресурсами, при цьому підвищується відповідальність державних органів за досягнення кінцевого кількісного та якісного результату діяльності підприємств.

Обґрунтування ефективного державного регулювання витратами підприємницького сектору та визначення конкретних об'єктів цілеспрямованого впливу з боку держави та способів його здійснення надасть можливість визначити структуру підприємницького сектору економіки за критерієм фактору концентрації витрат. З урахуванням витрат, які несе підприємницький сектор економіки при здійсненні суспільного виробництва, можна визначити структуру підприємницького сектору, розподіливши його на такі внутрішні комплексні блоки як енергоємне виробництво та трудомістке виробництво.

Викладення основного матеріалу. Головною метою стратегічного управління витратами підприємства є підвищення конкурентоспроможності та ефективності його діяльності.

Управління витратами – це складний і багатогранний економічний процес. Витрати підприємства ідентифікують за їх видами, місцями виникнення та носіями. Ці параметри відображають напрямки процесу витрачання наявних у підприємства ресурсів [6, с. 67].

Цілеспрямоване формування витрат на підприємстві, тобто управління витратами, відбувається за їх видами, місцями та носіями.

Управління витратами є однією з найважливіших складових частин процесу управління підприємством. Призначення обліково-аналітичної системи – це формування інформації про всі аспекти, які пов'язані з

існуючими та майбутніми витратами підприємства для ухвалення відповідних управлінських рішень стратегічного характеру, які вкладено у оптимізацію витрат діяльності підприємства.

Рис. 1. Процес обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління витратами підприємства

Складено автором на підставі [15]

Організація господарської діяльності будь якого виду підприємницької діяльності вимагає належну організацію та впровадження ефективних управлінських технологій, а відтак рішень. Сучасні технології інформаційного забезпечення відіграють надзвичайно важливу роль в системі інформаційного управління підприємством. Успішний розвиток підприємства будь-якої сфери чи галузі діяльності залежить від ефективного використання сучасних технологій. Перелік таких технологій безумовно оновлюється та змінюється, у відповідності щодо їх застосування. До таких управлінських технологій, які набули широкого застосування у господарській діяльності підприємства належать бюджетування та управління витратами, які наразі широко використовуються в економічно розвинутих країнах та транснаціональних корпораціях. Їх застосування вимагають прозорої діяльності суб'єктів підприємництва, оптимальності та ефективності у використанні природних ресурсів та потребують належного інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

В залежності від викликів зовнішнього середовища та ініційованих внутрішніх змін на підприємстві може застосовуватися система ситуаційного управління. Дана система може передбачати перерозподіл виробничих та фінансових ресурсів, визначення та зміну оптимального рівня витрат на виробництво та багато інших управлінських дій, але в будь-якому випадку управлінське рішення має бути «підкріплене» технологіями інформаційного забезпечення.

Ефективність управління діяльністю виробничого підприємства зумовлена якістю інформації, що є в розпорядженні управлінців різного рівня [14, с.232].

Формування технологій інформаційного забезпечення у межах основної діяльності визначається сукупністю господарських операцій підприємства. Інформаційним забезпеченням системи ситуаційного управління підприємством є сукупність даних, які отримуються в результаті організації, планування, аналізу та контролю за діяльністю підприємства. Кваліфіковане ситуаційне управління підприємством передбачає наявність у керівника повної та достовірної інформації щодо об'єкта. Відсутність інформаційного забезпечення є серйозною перешкодою для управління підприємством, що впливає на його конкурентоспроможність на ринку [11, с. 209].

Як правило, на підприємствах вся процедура управління витратами зводиться до збору інформації про суму витрат виробництва та доходів від реалізації продукції. Пізніше, ця інформація обробляється та зводиться у єдиний інформаційний звіт для користувачів інформації.

Управління витратами – це безперервний процес аналізування, який полягає періодичному вивченні даних, які містяться у бюджетах з врахуванням особливостей та специфіки діяльності підприємства. Насправді, управління витратами не є відокремленим процесом, а передбачає єдиний і систематизований підхід до оптимізації усієї системи управління [13, с. 229].

Управління витратами суб'єкта господарювання - цілеспрямований процес формування їх оптимального рівня. Критерієм оптимальності для суб'єкта господарювання є мінімальний рівень витрат, що дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку та досягти високих прибутків за результатами господарювання.

Для організації ефективної системи управління витратами суб'єкта підприємництва необхідно враховувати особливості організації системи обліку на підприємстві, особливості планування і калькулювання собівартості продукції, структуру підрозділів та відділів підприємства тощо. Управління витратами як інструменту ефективного інструменту передбачає дотримання принципів, які наведені на рисунку 3.

Дотримуючись принципів управління витратами як інструменту ефективного бізнес-процесу підприємства потрібно враховувати специфіку та галузеві особливості операційної діяльності.

Процес управління витратами є необхідним процесом, що залежить від різноманітності продукції та інших факторів. При управлінні витратами необхідно враховувати чинники, які впливають на їх утворення. Це розмір підприємства, організації виробничого процесу та інші. Схематично цей процес можна зобразити рисунком 3.

Визначення витрат як інструменту ефективного інструменту бізнес-процесу є важливим для здійснення процесу забезпеченості достовірною

інформацією. Метою управління витратами є забезпечення провадження на підприємстві єдиної економічної політики щодо планування, визначення, аналізу та контролю господарсько-операційної діяльності підприємств, забезпечення раціонального використання фінансових, трудових та матеріальних та інвестиційних ресурсів, застосування високоефективних технологій, визначення шляхів підвищення ефективності виробництва шляхом оптимізації витрат та посилення контролю над виробництвом тощо.

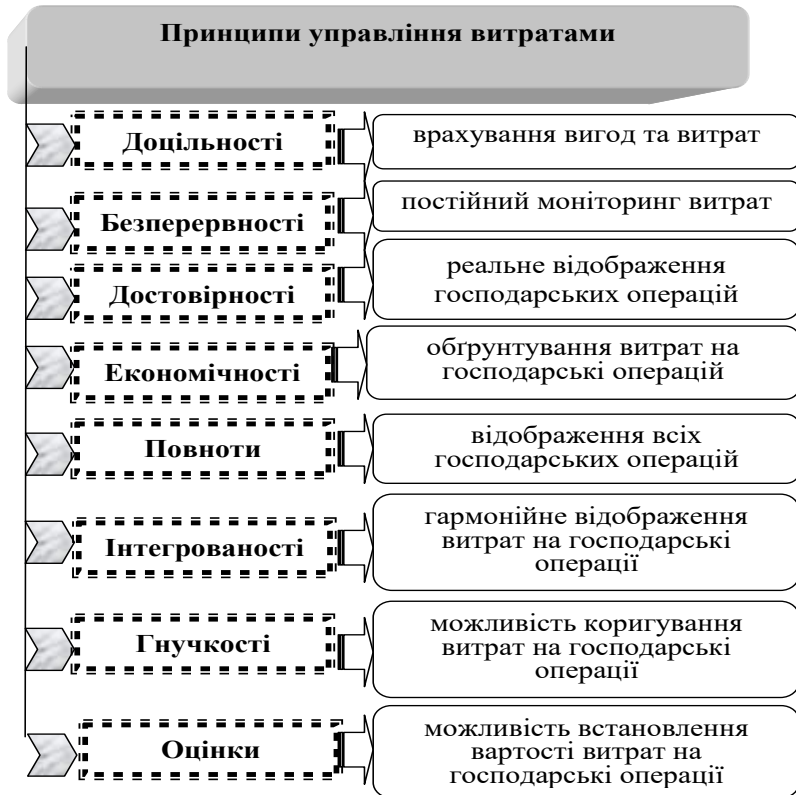

Рис. 2. Принципи управління витратами підприємства
Складено автором на підставі [4]

Цей набір переваг від процесу управління витратами є одним із інструментів вирішення завдань бізнес-процесу.

В першу чергу управління витратами повинно ґрунтуватися на логічному підході. Враховуючи всі переваги і недоліки управління

витратами, а також галузеві особливості та специфіку виробництва, вважаємо, що за основу доцільно використовувати всі способи управління витратами. Це дасть змогу врахувати специфіку їх діяльності.

Рис. 3. Управління витратами зі сторони виробництва як процесу та організації виробництва

Управління витратами характеризується оперативністю та періодичністю аналізу та оцінювання за ступенем деталізації, точністю планування та іншими показниками.

Організація системи управління витратами вимагає комбінованого використання структурного і процесного підходів до організації фінансово-господарської діяльності підприємства й управління нею.

Система управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат, їх планування, аналіз та стимулювання їхнього зниження, яка повинна бути ефективно забезпечена інформаційними ресурсами. Інформаційним забезпеченням цієї системи є сукупність даних, які отримуються в результаті організації, планування, обліку контролю та аналізу витрат підприємства і служать основою їх регулювання. Кваліфіковане управління витратами підприємства передбачає наявність у фінансового менеджера повної та достовірної інформації щодо об'єкта управління, у тому числі його абсолютної величини, складу та структури [10, с.221].

Система показників процесу стратегічного управління витратами повинна бути спрямована на ідентифікацію всіх механізмів створення вартості на підприємстві. При відборі показників процесу стратегічного управління витратами слід враховувати такі особливості: зв'язок зі стратегією; зрозумілість; причинно-наслідковий зв'язок; частота оновлення; доступність; кількісне вираження.

Тобто система показників процесу стратегічного управління витратами повинна включати в себе поєднання випереджаючих індикаторів факторів майбутньої ефективності (оцінка перспектив) і відстрочених індикаторів результатів (оцінка минулого).

На рис. 4. наведені відмінності між випереджаючими індикаторами факторів майбутньої ефективності і відстроченими індикаторами результатів діяльності.

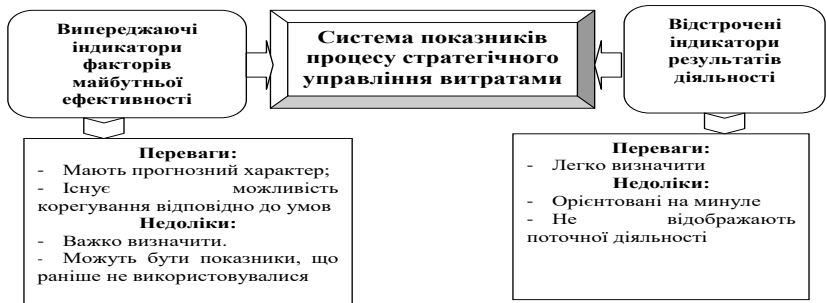

Рис. 4. Відмінності між випереджаючими індикаторами факторів майбутньої ефективності і відстроченими індикаторами результатів діяльності Складено автором на підставі [1]

Основною перевагою запропонованої системи показників є можливість визначення послідовності гіпотези і концепції причинно-наслідкового зв'язку між показниками, що вимірюють результати діяльності, і тими внутрішніми рушійними силами, які привели до цих результатів. Адже вітчизняна наука відчуває нестачу в комплексних науково-практичних розробках, присвяченим аспектам управління витратами в умовах інформатизації.

За відношенням до процесу господарювання «бізнес-процес» – сукупність операцій або видів діяльності, які призводять до виготовлення продукції чи надання послуг. Бізнес процеси поділяються на основні та додаткові. Основні бізнес-процеси пов'язані з створенням продукту або послуги, продажем і доставкою до покупця, що створюють відповідні витрати діяльності. Допоміжні бізнес-процеси забезпечують функціонування головних бізнес-функцій. До них належать витрати на постачання, розвиток, управління тощо.

Як ми уже визначили, сучасні тенденції в управлінні витратами вимагають впровадження нових прогресивних методів управління. Саме тому, управління витратами визначається як інструмент ефективного бізнес управління.

Впровадження системи управління витратами сприятиме підвищенню ефективності господарювання підприємства та є інформаційним джерелом (рис.5).

Дієвість та ефективність механізму державо-приватного партнерства залежить від відповідного нормативно-правового середовища.

Регулювання механізму державо-приватного партнерства має бути спрямоване на формування сприятливого економічного та управлінського середовища з метою ефективного функціонування економіки країни під час військового стану.

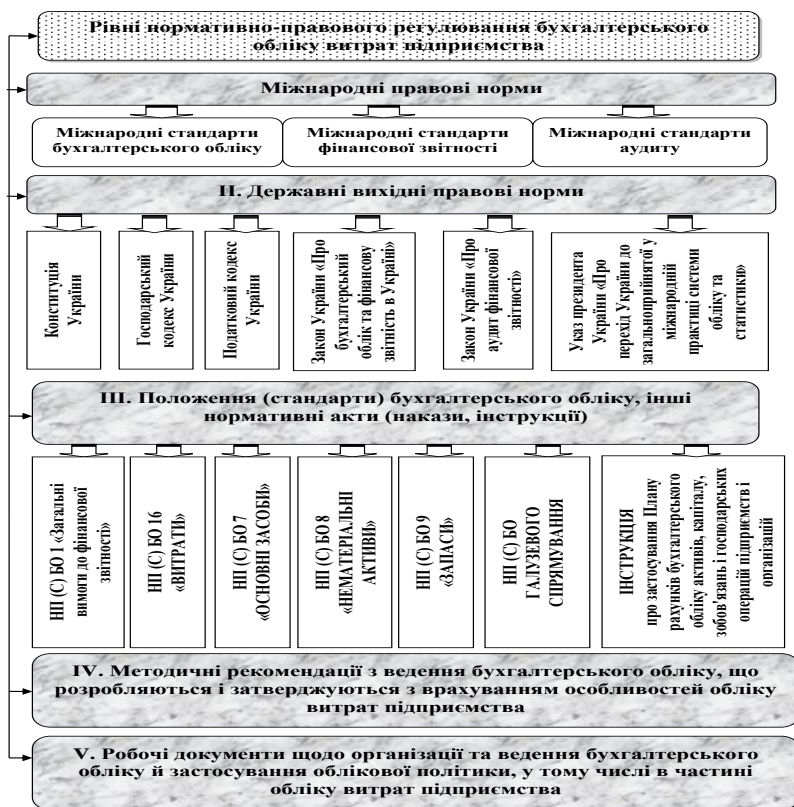

Рис. 5. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку витрат підприємства

Складено автором на підставі [18,23,20,21,5]

Необхідно правильно визначити вплив на вибір нормативно-правових відносин органів державної влади та підприємницьких структур, які мають закономірності соціально-економічного розвитку країни. Відтак, виникає необхідність механізму нормативно-правового забезпечення державно-приватного партнерства, яке передбачає формування ефективних форм, методів, інструментів щодо взаємодії держави з

бізнесом, яке водночас пом'якшує проблему протиріч щодо оподаткування, обліку та звітності.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність у Україні» від 16.07.99. № 996 – XIV [3] надав право підприємствам самостійно формувати внутрішню облікову політику. Це створило суттєві труднощі при узагальненні звітної інформації загалом в Україні, оскільки на підприємствах існують суттєві відмінності в обліку, які неможливо врахувати під час зведеної звітності.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

На законодавчому рівні питання забезпечення обліку витрат виробництва має своє тлумачення і представляється як сукупність нормативно-правових актів вищих гілок влади в державі, Міністерстві фінансів України, в інших міністерствах та відомствах та на кожному підприємстві зокрема, що забезпечує повноцінне функціонування та динамічний розвиток як бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Необхідність впровадження управління витратами доведено на практиці. Одержання оперативної інформації про рівень витрат, їх стан та причини відхилень від плану, дасть можливість керівництву приймати ефективні управлінські рішення, їх контролювати та, за потреби, регулювати.

Державне регулювання витратами підприємницького сектору є системною сукупністю взаємопов'язаних методів і засобів для здійснення заходів підтримуючої, компенсаційної та регулюючої діяльності держави в процесі цілеспрямованого впливу на формування витрат підприємницького сектору. цілі визначеної стратегії оптимізації витрат підприємницького сектору, враховуючи фінансові можливості, об'єктивно оцінюючи характер внутрішніх та зовнішніх факторів, мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку та спрямовуватись на оптимізацію напрямків діяльності суб'єктів підприємницького сектору, максимізацію прибутку та ринкової капіталізації. Тому, формуючи стратегію оптимізації витрат підприємницького сектору, необхідно враховувати динаміку макроекономічних процесів, тенденції розвитку вітчизняних ринків, можливості диверсифікації діяльності тощо.

Таким чином, результати критичного аналізу методичних аспектів обліку витрат виробництва, відповідно до національних та міжнародних стандартів, не показав істотних відмінностей у підходах до їх оцінки й обліку. Однак, деякі питання, які відносяться до прикладного застосування стандартів, трохи різняться від прийнятих на міжнародному рівні, тому що враховують вітчизняну специфіку. Окремі аспекти обліку витрат за міжнародними стандартами не висвітлюються в НП(С)БО. Варто відмітити, що як і МСБО, так і НП(С)БО не розкривають порядок ведення бухгалтерського обліку. Адже відображають загальні правила оцінки й подання інформації у фінансових звітах. Систематизація й

групування витрат МСБО походять від загальноприйнятої практики розмежування в звітності статей витрат, що утворюються в процесі звичайної діяльності та за статтями витрат, котрі не впливають на підприємницьку діяльність.

Саме тому, державне регулювання в системі управління витратами має бути націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, і до зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємницького сектору. Звідси випливає, що держава, як правовий інститут, спрямовує свою діяльність на гармонійне поєднання задоволення потреб та інтересів, як суспільства в цілому, так і кожного його члена шляхом реалізації одержаної влади державним апаратом.

Список літератури:

1. Артамонова Н.С., Доба Н.М. Впровадження сучасних методів управління витратами задля забезпечення конкурентних переваг. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 3 (8). С. 16-21.

2. Голод В. Л. Порівняльна характеристика оцінки та визнання витрат відповідно до національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_1/u1201go2.pdf.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV. – із змінами і доповненнями. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Козаченко Г.В. Особливості витрат як об'єкта управління. [Електронний ресурс]: zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_053.pdf

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електрон.]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-996>.

6. Колісник Г. М. Складові системи управління витратами підприємницьких структур. Збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», 2011. Вип. 17/2. С. 66-69.

7. Колісник Г. М. Інституціональні умови та пастки розвитку регулювання витратами підприємництва. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка»: науковий журнал. 2016. № 2(30). С. 19 – 26.

8. Колісник Г. М. Механізм управління та напрями державного регулювання трансакційними витратами. *Аналітично-інформаційний журнал «Схід»*. 2016. № 4 (144). С. 34 – 40.

9. Колісник Г. М. Ринкові чинники розвитку регулювання витратами підприємницького сектору. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 8. С. 57 – 61.

10. Колісник Г. М. Система управління витратами підприємницьких структур та її елементи. *Економічний аналіз*. 2009. Випуск 4. С. 219-223.

11. Колісник Г. М. Сутність суб'єктів та видів господарської діяльності. *Науковий вісник Хмельницького національного університету*. 2010. №5. Том 4 (166). С. 207-214.

12. Колісник Г. М. Структурне балансування витрат підприємницького сектору. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Випуск 4 (04). Частина 1. С. 54 –60.

13. Колісник Г. М. Сутність системи стратегічного управління витратами підприємницьких структур в умовах конкуренції. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2013. Вип. 23.16. С. 227-239.

14. Колісник Г. М. Сучасні підходи до поняття витрат суб'єктів підприємництва. *Економічний простір*. №79. 2013. С. 231-247.

15. Колісник Г. М., Штулер Г. Г. Обґрунтування оптимальної моделі управління витратами в умовах кошторисного обліку планування та калькулювання. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету Серія «Економіка»* Вип. 1(45) Том 2 С. 158-161.

16. Кравченко О.В. Обґрунтування оптимальної моделі управління витратами [Електронний ресурс]: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/simple-search?query>.

17. Мурована Т. О. Вітчизняне підприємництво під час воєного стану: основні тенденції та методи підтримки. *Економіка та суспільство*, (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. [Електрон]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» № 246 від 20.10.99 [Електронний ресурс]. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.

22. НП(С)БО 15 «Дохід» від 29.11.1999 № 290. – із змінами і доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

23. НП(С)БО 16 «Витрати» від 31.12.1999 № 318. – із змінами і доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

24. НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» від 28.12.2000 № 353. – із змінами і доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

25. Линник О. І., Кадук О. В. Особливості інформаційного забезпечення системи управління витратами підприємства. *Вісник НТУ «ХПИ»*. Серія: Технічний прогрес і ефективність. 2013 № 66 (1039). С. 116-121.

References:

1. Artamonova, N.S., Doba, N.M. (2013) Vprovadzhennia suchasnykh metodiv upravlinnia vytratamy zadlia zabezpechennia konkurentnykh perevah. *Ekonomika: realii chasu* 2013. № 3 (8). Pp. 16-21.

2. Holod, V. L. (2012) Porivnial'na kharakterystyka otsinky ta vyznannia vytrat vidpovidno do natsional'nykh i mizhnarodnykh standartiv bukhgalters'koho obliku URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_1/u1201go2.pdf.

3. Zakon Ukrainy «Pro bukhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini» vid 16.07.1999 №996-XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Kozachenko H.V. Osoblyvosti vytrat iak ob'iekta upravlinnia. URL zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_053.pdf

5. Instruksiiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhgalters'koho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'iazan' i hospodars'kykh operatsij pidpriemstv i orhanizatsij: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.99 r. № 291 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-996>.

6. Kolisnyk, H. M. (2011) Skladovi systemy upravlinnia vytratamy pidpriemnyts'kykh struktur. *Zbirnyk naukovykh prats Pereiaslav-Khmel'nyts'kyj DPU imeni Hryhoriia Skovorody*. 17/2. Pp. 66-69.

7. Kolisnyk, H. M. (2016) Instytutsional'ni umovy ta pastky rozvytku rehuliuвання vytratamy pidpriemnytstva. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiia»*. № 2(30). Pp. 19 – 26.

8. Kolisnyk, H. M. (2016) Mekhanizm upravlinnia ta napriamy derzhavnoho rehuliuвання transaktsijnymy vytratamy. *Skhid*. № 4 (144)/ Pp. 34 – 40.

9. Kolisnyk H. M. Rynkovi chynnyky rozvytku rehuliuвання vytratamy pidpriemnyts'ho sektoru. *Prychornomors'ki ekonomichni studii*. № 8. 57 – 61.

10. Kolisnyk H. M. (2016) Systema upravlinnia vytratamy pidpriemnyts'kykh struktur ta ii element. *Ekonomichnyj analiz*. 4. Pp. 219-223.

11. Kolisnyk H. M. (2010) Sutnist' sub'ektiv ta vydiv hospodars'koi diial'nosti. *Naukovyj visny Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*. №5. Tom 4 (166). Pp. 207-214.

12. Kolisnyk H. M. (2016_ Strukturne balansuvannya vytrat pidpriumnyts'koho sektoru. *Ekonomichnyj visnyk Zaporiz'koi derzhavnoi inzhenernoi akademii* № 4 (04). Chastyna 1. Pp. 54 –60.

13. Kolisnyk H. M. (2013) Sutnist' systemy stratehichnoho upravlinnia vytratamy pidpriumnyts'kykh struktur v umovakh kokurentsii. *Naukovyj visnyk Natsional'noho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*. № 23. Pp. 227-239.

14. Kolisnyk H. M. (2016_ Suchasni pidkhody do poniattia vytrat sub'iektiv pidpriumnyts'tva. *Ekonomichnyj prostir*. Pp. 231-247.

15. Kolisnyk H. M., Shtuler H. H. Obgruntuvannya optimal'noi modeli upravlinnia vytratamy v umovakh koshtorysnogo obliku planuvannya ta kal'kuliuvannya. *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho universytetu Serii «Ekonomika»* Vyp. 1(45) Tom 2 Pp. 158-161.

16. Kravchenko O.V. Obhruntuvannya optimal'noi modeli upravlinnia vytratamy. URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/simple-search?query>.

17. Murovana T. O. Vitchyzniane pidpriumnyts'tvo pid chas voienoho stanu: osnovni tendentsiia metody pidtrymky. *Ekonomika ta suspil'stvo*, (47). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>

18. Natsional'ne polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 1 «Zahal'ni vymohy do finansovoi zvitnosti»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 r. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

19. Natsional'ne polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 10 «Debitors'ka zaborhovanist'»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 08.10.99 r. № 237 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

20. Natsional'ne polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 7 «Osnovni zasoby»: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

21. Natsional'ne polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 9 «Zapasy» № 246 vid 20.10.99. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.

22. NP(S)BO 15 «Dokhid» vid 29.11.1999 № 290. – iz zminamy i dopovnenniamy. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

23. NP(S)BO 16 «Vytraty» vid 31.12.1999 № 318. – iz zminamy i dopovnenniamy. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

24. NP(S)BO 17 «Podatok na prybutok» vid 28.12.2000 № 353. – iz zminamy i dopovnenniamy. – URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

25. Lynnyk, O. I., Kaduk, O. V. (2013) Osoblyvosti informatsijnoho zabezpechennia systemy upravlinnia vytratamy pidpriumstva. *Visnyk NTU «KhPI»*. Tekhnichnyj prohres i efektyvst' vyrobnytstva. № 66 (1039). 116-121.

Kolisnyk H. M. Obgruntuvannya kontseptual'nykh zasad udoskonalennia systemy upravlinnia stratehichnymy vytratamy pidpriumstva na grunti derzhavno-pryvatnoho partnerstva: normatyvno-pravovij aspekt

The article is devoted to the substantiation of the conceptual foundations for the improvement of the strategic cost management system of the enterprise on the basis of public-private partnership from the standpoint of the regulatory and legal field. The justification of the possibilities of effective state regulation of business sector costs and the determination of specific objects of purposeful influence by the state and the methods of its implementation will make it possible to determine the structure of the business sector of the economy according to the criterion of the cost concentration factor. From the point of view of the enterprise, cost management is one of the most important components of the enterprise management process. It was determined that the purpose of the accounting and analytical system is the formation of information about all aspects related to the existing and future costs of the enterprise for the adoption of appropriate management decisions of a strategic nature, which are invested in the optimization of the costs of the enterprise. The process of accounting and analytical support for strategic cost management of the enterprise is presented. The principles of enterprise cost management have been clarified. It was found that the purpose of cost management is to ensure the implementation of a unified economic policy at the enterprise regarding planning, definition, analysis and control of the economic and operational activities of enterprises, ensuring the rational use of financial, labor and material and investment resources, the use of highly effective technologies, and the determination of ways to increase efficiency production by optimizing costs and strengthening control over production, etc. Differences between forward-looking indicators of future performance factors and delayed indicators of activity results are proposed. It has been proven that the effectiveness and efficiency of the mechanism of public-private partnership depends on the appropriate regulatory and legal environment, and the regulation of the mechanism of public-private partnership should be aimed at the formation of a favorable economic and management environment for the effective functioning of the country's economy during martial law. The issue of ensuring enterprise cost accounting was considered at the legislative level. The need to implement cost management has been proven in practice. It has been proven that state regulation in the cost management system should be aimed at the constant search and identification of resource saving reserves in order to increase the efficiency of the financial and economic activities of the business sector.

Keywords: cost management system, improvement of the strategic cost management system, state regulation in the cost management system, public-private partnership mechanism.

Посилання на статтю

APA: Kolisnyk H.M. (2023). Obgruntuvannya kontseptualnykh ZASAD udoskonalennia SYSTEMY upravlinnia stratehichnymy vytratamy pidpriemstva na hrunti derzhavno-pryvatnoho partnerstva: normatyvno-pravovyi aspekt.

[Обґрунтування концептуальних засад удосконалення системи управління стратегічними витратами підприємства на ґрунті державно-приватного партнерства: нормативно-правовий аспект]. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*, 52 (2), 94-109.

ДСТУ: Колісник Г. М. Обґрунтування концептуальних засад удосконалення системи управління стратегічними витратами підприємства на ґрунті державно-приватного партнерства: нормативно-правовий аспект. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2023. № 52(2). С. 94-109.